

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

**NABUCCO-KERESZTMETSZET
ÉS VERDI OPERAGÁLA DOMINGÓVAL**

***NABUCCO HIGHLIGHTS AND
VERDI OPERA GALA WITH DOMINGO***

**2023. DECEMBER 4., 8., OPERAHÁZ
4, 8 DECEMBER 2023, OPERA HOUSE**

NABUCCO-KERESZTMETSZET ÉS VERDI OPERAGÁLA DOMINGÓVAL

NABUCCO HIGHLIGHTS AND VERDI OPERA GALA WITH DOMINGO

Gálakoncert két részben, olasz nyelven, magyar, angol és olasz felirattal
Gala concert in two parts, in Italian, with Hungarian, English, and Italian subtitles

MŰSOR PROGRAMME

1. rész *Part 1*

GIUSEPPE VERDI (1813–1901)

NABUCCO (KERESZTMETSZET *HIGHLIGHTS*)

Nyitány *Overture*

„Ben io t’invenni” – Abigél áriája *Abigaille’s aria* | **SÜMEGI ESZTER**,

közreműködik *featuring* **MEHANDZHIEV MIROSLAV**

„Vieni, o Levita!... Tu sul labbro de’veggenti” – Zakariás imája *Zaccaria’s prayer* |

PALERDI ANDRÁS

„Che si vuol?” – Leviták kara *Chorus of Levites* | **LÁSZLÓ BOLDIZSÁR**

„Donna, chi sei?” – Nabucco és Abigél kettőse *Nabucco and Abigaille’s duet* |

PLÁCIDO DOMINGO, SÜMEGI ESZTER

„Va, pensiero” – Szabadságkórus *Song for Liberty*

„Oh, dischiuso è il firmamento” – Fenéna áriája *Fenena’s aria* | **GÁL ERIKA**

Részlet a IV. felvonás fináléjából *Excerpt from the Finale of Act 4* | **SÁFÁR ORSOLYA,**

GÁL ERIKA, LÁSZLÓ BOLDIZSÁR, PLÁCIDO DOMINGO, PALERDI ANDRÁS

szünet *interval*

2. rész *Part 2*

A VÉGZET HATALMA *LA FORZA DEL DESTINO*

Nyitány *Overture*

„Invano, Alvaro... Le minaccie, i fieri accenti... Ah, segnasti la tua sorte” –

Don Alvaro és Don Carlos kettőse *Don Alvaro and Don Carlo’s duet* |

PLÁCIDO DOMINGO, LÁSZLÓ BOLDIZSÁR

DON CARLOS *DON CARLO*

„Ella giammai m’amò” – II. Fülöp áriája *Filippo II’s aria* | **PALERDI ANDRÁS**

MACBETH

„Perfidi!... Pietà, rispetto, amore” – Macbeth áriája *Macbeth’s aria* | **PLÁCIDO DOMINGO**

TRAVIATA *LA TRAVIATA*

„Sempre libera” – Violetta áriája *Violetta’s aria* | **SÁFÁR ORSOLYA,**

közreműködik *featuring* **BARTOS BARNÁ**

„È grave il sacrificio” – részlet Violetta és Giorgio Germont kettőséből

Excerpt from Violetta and Giorgio Germont’s duet | **PLÁCIDO DOMINGO, SÁFÁR ORSOLYA**

AIDA

Győzelmi kórus és induló *Triumphal March*

„Celeste Aida” – Radames áriája *Radamès’s aria* | **LÁSZLÓ BOLDIZSÁR**

A TRUBADÚR *IL TROVATORE*

„Tacea la notte placida” – Leonora áriája *Leonora’s aria* | **SÜMEGI ESZTER**

„Vedi! Le fosche notturne spoglie... Stride la vampa” – Cigánykar és Azucena áriája

Gypsy Chorus and Azucena’s aria | **GÁL ERIKA**

„Udiste?... Mira, di acerbe lagrime” – Leonora és Luna gróf kettőse *Leonora and Count*

Luna’s duet | **PLÁCIDO DOMINGO, SÜMEGI ESZTER**

Közreműködik a Magyar Állami Operaház Zenekara és Énekkara

Featuring the Hungarian State Opera Orchestra and Chorus

Karigazgató *Chorus director* **CSIKI GÁBOR**

Installáció *Installations* **CZEGLÉDI ZSOMBOR**

Rendező *Director* **NIKLAJ JUDIT**

Műsorvezető *Hosted by* **GYÜDI MELITTA / BÁTOR ANNA DANIELA**

Karmester *Conductor* **KOCSÁR BALÁZS**

A Nabucco című operáról

Giuseppe Verdi huszonhét évesen elhatározta: soha többé nem ír operát. Szakmai és magánéleti mélyponton volt: A *pünkösd királyság* megbukott, majd eltemette két kisgyermekét, és végül feleségét is. Csak ügynöke rábeszélésére olvasta el Temistocle Solera librettóját, a *Nabuccót*. A nehézkes komponálásból hamar siker lett: 1842 tavaszán már egész Milánó a „Va, pensiero...”-t dúdolta. „Mikor a milánói Scalában a *Nabuccót* bemutatták, tombolóan lelkes fogadtatása nem csak újszerű, megragadó hatásokban gazdag zenéjének szült. Az idegen hódító, a zsarnoki Nabukodonozor asszír király erejével szembeszálló, majd a rabságban sanyálódó és elveszett hazájuk után sóvárgó, kétségbeesés és bizakodás között ingadozó zsidók vergődésében a milánóiak saját lelkiállapotukat látták viszont. A némaságra kárhoztatott nemzeti érzések elfojthatatlanul törtek elő, mikor az első felvonásban a fenyegetett zsidók Istenükhöz fordulnak, és kéri, ne engedje meg, hogy idegen vesse meg lábát földjükön, vagy mikor a harmadik felvonásban Zakariás főpap, hogy rabszolgaságba hurcolt népébe reményt öntsön, megjósolja szabadulásukat és a hódító Babilon pusztulását. De mindennél jobban magával ragadta a közönséget a harmadik felvonás híres kórusa. Ez a kórus, amelynek szövege a hagyomány szerint Verdinek ösztönzést adott az opera megalkotásához, hamarosan felhangzott a milánói utcákon is, és a nép ajkán továbbterjedt városról városra, megelőzve az opera diadalútját Itália színházaiban. Az emberek átéléssel énekelték, ami kifejezője volt visszafojtott vágyaiknak, lázadásuknak és titkon táplált reményeiknek.”¹

Domingo és az OPERA

„1973 februárjában járunk, és így írt valakiről a recenzió: „Igazi világsztár járt Budapesten, a '70-es évek legünnepeltebb tenorja. Nem éretlenül és nem kiöregedetten, hanem in floribus jött el hozzánk, és úgy énekelt, hogy mindenkét bámolatba ejtett.” „Az utóbbi esztendő egyik legnagyobb énekese, talán az évtized legkiválóbb tenoristája, akinek februári Cavaradossija még a legpesszimistább operalátogatók hitét is visszaadta e műfaj értelmében és jövőjében.” „A fiatal énekes titán budapesti bemutatkozása igazi diadal volt.” Kiről lehet vajon szó? Segítségképp jöjjön egy interjúidézet: „Ma sem mondtam le arról, hogy karmester legyek (...) Feltett szándékom, hogy amikor eljutok a csúcusra, énekesi képességeim-lehetőségeim teljességére, akkor visszavonulok. Nem várom meg a hanyatlás éveit, nehogy a közönség jó emlékeit elhomályosítsam. S akkor kezembe veszem a dirigensti pálcát.” Szabad a gazda? Plácido Domingóról van szó, aki még mindig nem vonult vissza – nagy szerencsénkre –, de már jó ideje vezényel is. Az akkor harminckét éves tenor nem sokkal 900. fellépése előtt érkezett Budapestre, ahol pontosan hetvenedik alkalommal bújt Cavaradossi jelmezébe. [...] „Ezentúl már a budapesti közönséget is a legjobbak közé sorolom. Csodálatos este volt! Boldog vagyok, hogy ezt is megéltem!” – fogalmazott a művész, aki 1987-ben egy Aida-előadásra tért vissza az Erkelbe, ahol Amnerisként Jelena Obrazcova volt a partnere.”²

¹ Jászay Magda: *Itália a Nabucco bemutatója idején*

² Papp Tímea: *Kísérteni a lehetetlent*, Erkel102 – Az Erkel évszázada, Magyar Állami Operaház, 2013.

Az Operaházban a világhírű művész az általa alapított Operalia Énekverseny 2009-es döntőjén már a zenekari árokból vezényelte a Magyar Állami Operaház Zenekarát, majd 2016-ban a Shakespeare Estélyen énekesként is debütált. A Magyar Állami Operaház 2018-as New York-i turnéjának Marton Éva mellett Plácido Domingo volt a fővédnöke. 2020-ban és 2021-ben pedig az OPERA Eiffel Műhelyházának Fricsey Stúdiójában készítette el lemezfelvételét mégpedig az OPERA Zenekarának közreműködésével. Az utóbbi, *A Verdi, the Father* címet viselő új lemezen az Operalia egykori – mára már sztárrá vált – nyerteseivel együtt énekel részleteket olyan művekből, mint az *Araldo*, a *Rigoletto*, a *Nabucco*, *A szicíliai vecsernye*, az *Aida*, a *Simon Boccanegra*, *A két Foscari* és a *Luisa Miller*. 2022 márciusában az ekkorra 81 éves művész, az Operaház Újranyitógáláján három szám erejéig ismét karmesterként állt az OPERA Zenekar élére. Noha mint látjuk, fél évszázados kapcsolat fűzi Domingót az OPERA-hoz, színpadi szereppel is csupán tavaly, 2022-ben debütált az Operaházban, mégpedig Simon Boccanegraként. Idén pedig Verdi-gálával folytatódik az együttműködés.

A műsorlapot szerkesztette: Mátrai Diána Eszter

About Nabucco

At age 27, Verdi resolved to never write opera again. He was at a low point in his life, both professionally and personally: His comic opera, *Un giorno di regno*, had failed, and around the same time he had to bury his two young children, and then his wife. After some convincing by his agent, he read Solera's libretto, *Nabucco*, and by spring of 1842, all of Milan was humming "Va, pensiero..." "When *Nabucco* debuted in La Scala, Milan on 9th March 1842, its fiercely enthusiastic reception was not only about its novel and stunningly rich music. The people of Milan recognised their own state of mind in the struggle of the Jews who defied the foreign conqueror, the tyrannical Assyrian King Nebuchadnezzar, then languished in captivity, longing for their lost homeland, torn between desperation and hope. The national feelings that were condemned to silence unleashed irrepressibly when right in the first act, the threatened Jews turn to their God and beg him not to let a foreigner set foot on their land, or when in the third act, High Priest Zechariah foresees the release of his people and the destruction of the conquering Babylon, to give hope to them as they are dragged away into slavery. But more than anything, the audience was captured by the famous chorus of the third act. This chorus, which, according to tradition, inspired Verdi to compose the opera, soon could be heard on the streets of Milan, and sprang from the people's lips to city after city, far ahead of the opera's triumph in Italian theatres. People sang it with empathy and spirit, which expressed their suppressed desires, revolt and secretive hopes."¹

Domingo and the OPERA

"We are now in February of 1973, and the critics write of someone, "a true world star has come to Budapest, the most celebrated tenor of the '70s. He has come to us neither callow nor aged, but in full flower, and he sang to astonish everyone." "The greatest singer of recent years, perhaps the finest tenor of the decade, whose Cavaradossi in February restored even the most pessimistic opera-goer's faith in the meaning and future of the genre." "The young singing titan's Budapest première was a true triumph." Who could this be? As a hint, here is an interview quote: "Even today, I have not given up on becoming a conductor (...). It is my express intention to step aside when I reach the peak of my singing abilities and possibilities. I will not wait for the years of decline and darken the good memories of the audience. And then I will wield the director's baton in my hand." Give up? Plácido Domingo is still yet to step aside – to our great fortune – although he has been conducting for some time. The then 32-year-old tenor arrived in Budapest not long before his 900th performance, where he donned the costume of Cavaradossi for exactly the 70th time. [...] "Henceforth, I will consider the Budapest audience among the very best. It was a wonderful evening. I'm happy that I've experienced this, too!" said the artist, who in 1987 returned to the Erkel Theatre for a performance of *Aida*, in which Elena Obraztsova was his partner as Amneris."²

At the Opera House, the world-famous artist conducted the Hungarian State Opera Orchestra from the pit in the 2009 final of his Operalia Singing Competition, then in 2016, he also made his debut on stage as a singer at the Shakespeare Gala. Along with Éva Marton, Plácido Domingo was the patron of the 2018 New York tour of the Hungarian State Opera. In 2020 and 2021, he made recordings in the Fricsay Studio of the Eiffel Art Studios with the participation of the OPERA Orchestra. On the latter album entitled *Verdi, the Father*, he sings excerpts from *Aroldo*, *Rigoletto*, *Nabucco*, *I vespri siciliani*, *Aida*, *Simon Boccanegra*, *I due Foscari*, and *Luisa Miller*. In March 2022, the 81-year-old artist once again conducted the OPERA Orchestra for three numbers at the Reopening Gala of the Opera House. Although it is evident that Domingo has had a relationship with the OPERA for half a century, he made his stage debut in an opera role at the Opera House only last year, namely as Simon Boccanegra. And this year, he continues the Verdi series with a gala.

The programme was edited by Diána Eszter Mátrai

¹ Magda Jászay: *Italy at the Time of Nabucco's Debut*

² Tímea Papp: *Reminiscing on the Erkel, attempting the impossible*, Erkel102 – The Erkel Century, Hungarian State Opera, 2013.

PLÁCIDO DOMINGO

GÁL ERIKA

LÁSZLÓ BOLDIZSÁR

PALERDI ANDRÁS

SÁFÁR ORSOLYA

SÜMEGI ESZTER

BARTOS BARNA

MEHANDZHIEV MIROSLAV

Fotók / Photos ©

Berecz Valter, Emmer László,

Kummer János, Ligeti Edina,

Ruben Martin, Nagy Attila,

Rákossy Péter

KOCSÁR BALÁZS